

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ТА ПРАВОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ В ЦИФРОВУ ЕПОХУ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 22 квітня 2026 року

Том 2

Одеса
2026

УДК 34:004:316.4(477)
С 70

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 23.04.2026 р.)*

За загальною редакцією академіка **С. В. Ківалова**

**С70 Соціально-політична та правова система України в цифрову епоху: сучасні виклики : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 22 квітня 2026 р.) / заг. ред. С. Ківалова ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2026. – Т. 2. – 684 с.
ISBN 978-617-8763-16-9**

Матеріали конференції узагальнюють результати наукових досліджень і практичних напрацювань учених, фахівців та представників професійних спільнот, виконаних в умовах воєнного часу та глибоких суспільних трансформацій.

У збірнику представлено широкий спектр наукових розвідок і практико-орієнтованих досліджень, що охоплюють актуальні проблеми публічного та приватного права, функціонування держави, судової та правоохоронної системи, а також трансформації суспільних процесів у цифрову епоху. Значну увагу приділено питанням адміністративного, фінансового, конституційного, міжнародного, морського та митного права, а також сучасним викликам у сфері кримінального права, кримінального процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності.

Окремі наукові секції присвячені проблемам удосконалення судоустрою, діяльності прокуратури, адвокатури та інших правоохоронних органів, розвитку трудового права і права соціального забезпечення, а також реформуванню цивільного, господарського, земельного, екологічного та енергетичного права. Збірник відображає також міждисциплінарний характер сучасних досліджень, охоплюючи питання філософії права, світових соціально-політичних процесів, соціології та психології, економіки та підприємництва в умовах війни і повоєнного відновлення. Важливе місце посідають дослідження у сфері інформаційних технологій, кібербезпеки, штучного інтелекту та математичного моделювання як ключових чинників забезпечення національної безпеки.

Крім того, у збірнику висвітлено проблематику педагогіки, лінгвістики права, перекладознавства, журналістики, фізичної та військової підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розрахований на науковців, викладачів, здобувачів вищої освіти та практиків у галузях права, економіки, соціології, психології, політології, інформаційних технологій і суміжних дисциплін.

УДК 34:004:316.4(477)

Відповідальний за випуск професор **М. Р. Аракелян**

Матеріали видано в авторській редакції.

ISBN 978-617-8763-16-9

© НУ «Одеська юридична академія, 2026
© Автори статей, 2026

Давидова Ірина Віталівна, Зубар Володимир Михайлович СМАРТ-КОНТРАКТИ В КОРПОРАТИВНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ	60
Сафончик Оксана Іванівна ДО ПИТАННЯ ПРИПИНЕННЯ СПІЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ПОДРУЖЖЯ НА НЕРУХОМО МАЙНО ТА ОБ'ЄКТИ НЕЗАВЕРШЕНОГО БУДІВНИЦТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	63
Токарева Віра Олександрівна ДО ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО БІОМЕТРИЧНОГО ВІДЕОСПОСТЕРЕЖЕННЯ.	68
Chanysheva Alina Rashydivna SECURITY INTERESTS UNDER ENGLISH LAW, CIVIL CODE OF UKRAINE AND DRAFT CIVIL CODE OF UKRAINE	72
Адамова Олена Семенівна ПРИВАТНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ РЕГУЛЮВАННЯ ПСИХОТЕРАПЕВТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ	75
Бабич Ірина Григорівна МАКСИМИ СІМЕЙНОГО ПРАВА У РИМСЬКОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ	78
Берназ-Лукавецька Олена Михайлівна ОКРЕМІ ОСОБЛИВОСТІ СПАДКОВОГО ТА ШЛЮБНОГО ДОГОВОРІВ	82
Глиняна Катерина Михайлівна РОЛЬ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ПІДТРИМЦІ ТА ЗАХИСТІ ТВОРЧИХ ПРАВ ДІТЕЙ ...	84
Завальнюк Сергій Володимирович ПОНЯТТЯ ПРОГАЛИН У ЦИВІЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ ТА ЇХ СПІВВІДНОШЕННЯ ІЗ СУМІЖНИМИ ПРАВОВИМИ КАТЕГОРІЯМИ.	87
Калітенко Оксана Михайлівна ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЯ КАТЕГОРІЇ ВРАЗЛИВОСТІ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ТА ЗАРУБІЖНОМУ ПРАВІ: ДО ФОРМУВАННЯ ЦИВІЛІСТИЧНОЇ КОНЦЕПЦІЇ	90
Кривенко Юлія Василівна ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЯК СУБ'ЄКТИ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА: ПИТАННЯ ПРАВОВОЇ ПРИРОДИ ТА ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ	93
Матійко Микола Володимирович ОКРЕМІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРИНЦИПІВ СІМЕЙНОГО ПРАВА	96
Мельник Олександр Володимирович ПРАВОВИЙ СТАТУС ДІТЕЙ У МІЖНАРОДНОМУ ГУМАНІТАРНОМУ ПРАВІ: ГАРАНТІЇ ЗАХИСТУ ТА ПРОБЛЕМИ ЇХ РЕАЛІЗАЦІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ	100
Омельчук Олександр Сергійович ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ КОПІЙ ОСОБИ ТА АВАТАРІВ	103
Орзіх Юрій Геннадійович НОТАРІАЛЬНІ МЕХАНІЗМИ ЗАХИСТУ МАЙНОВИХ ТА СПАДКОВИХ ПРАВ ПРИВАТНОЇ ОСОБИ В УМОВАХ ВІЙНИ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ	105
Оскілко Олексій Олегович АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИКОНАННЯ ДОГОВІРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ЦИВІЛІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ТЕНДЕНЦІЇ	109
Павлова Вікторія Георгіївна ПРИНЦИП ОХОРОНИ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ СТОРІН СПАДКОВОГО ДОГОВОРУ	112
Фасій Богдан Володимирович ТРАНСФОРМАЦІЯ МЕТОДУ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПІД ВПЛИВОМ ПУБЛІЧНО-ПРАВОВИХ ЕЛЕМЕНТІВ	114

До цього варто додати, що, приватне право у війні є не лише юридичною конструкцією, а й етичною рамкою, бо визначає межі державної влади, зберігає людину як суб'єкта, забезпечує справедливість, підтримує довіру, формує стійкість. Воно є тим мінімумом свободи, без якого людина перестає бути суб'єктом, а суспільство – спільнотою. У цьому сенсі приватне право є основою правового порядку навіть у найважчі воєнні часи.

Список використаних джерел:

1. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Проект Цивільного кодексу України (Кодексу права приватного). URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/69528>
3. Харитонов Є. О., Харитонova О. І. Приватні права в умовах гібридної війни. *Приватне право як концепт: монографія*. Том VI. Одеса: Фенікс, 2024. С. 181-182.

Ключові слова: приватне право, приватна особа, воєнний стан, суб'єкт, центр правової системи.

Key words: private law, private person, martial law, subject, center of the legal system.

Давидова Ірина Віталівна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
професор кафедри приватного права, доктор юридичних наук, професор*

Зубар Володимир Михайлович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
професор кафедри приватного права, кандидат юридичних наук, професор*

СМАРТ-КОНТРАКТИ В КОРПОРАТИВНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ

Цифровізація економіки та розвиток технологій розподіленого реєстру (blockchain) зумовлюють трансформацію традиційних підходів до регулювання корпоративних правовідносин. Одним із ключових інструментів такої трансформації виступають смарт-контракти – програмні алгоритми, що автоматично виконують умови договору без необхідності втручання третіх осіб.

У сфері приватного права впровадження смарт-контрактів набуває особливого значення у корпоративних правовідносинах, зокрема щодо:

- управління корпоративними правами;
- реалізації прав учасників (акціонерів);
- автоматизації корпоративних процедур (голосування, розподіл дивідендів, виконання корпоративних договорів).

Актуальність теми також посилюється в контексті євроінтеграційних процесів України та необхідності гармонізації національного законодавства з цифровими стандартами ЄС.

Актуальність дослідження окресленої тематики підтверджується й живим інтересом науковців та практиків, зокрема, до питань про поняття і ознаки смарт-контракту [3], місця смарт-контрактів в приватному праві та українській правовій системі [4; 7], правової природи і місця смарт-контрактів серед цивільно-правових договорів [1; 2], переваг та недоліків смарт-контрактів як підстав виникнення права власності [6], застосування технології блокчейн та смарт-контрактів в публічному адмініструванні [5] та ін. [8]

Смарт-контракт у приватно-правовому розумінні може розглядатися як особлива форма договору або спосіб його виконання, що поєднує юридичну конструкцію з програмним кодом.

У корпоративних правовідносинах вони можуть застосовуватися для:

- автоматичного виконання корпоративних договорів (shareholders' agreements);
- забезпечення прозорого голосування учасників товариства;
- розподілу прибутку відповідно до заздалегідь визначених умов;
- реалізації опціонів на придбання часток/акцій;
- ведення реєстрів учасників у децентралізованих системах.

Таким чином, смарт-контракти сприяють зниженню транзакційних витрат та мінімізації людського фактора.

Перспективи використання смарт-контрактів у корпоративному праві пов'язані з: автоматизацією корпоративного управління (corporate governance tech); розвитком токенизації корпоративних прав (security tokens); інтеграцією з цифровими реєстрами та державними сервісами; підвищенням довіри між учасниками корпоративних відносин; зменшенням ролі посередників (нотаріусів, реєстраторів) у певних процедурах. У перспективі можливе формування так званих **децентралізованих автономних організацій** як нової форми корпоративної організації.

Попри значний потенціал, впровадження смарт-контрактів у корпоративні правовідносини супроводжується низкою проблем:

по-перше, **юридична невизначеність, а саме:** відсутність чіткого правового статусу смарт-контрактів у законодавстві України; складність їх кваліфікації як правочину; проблема визначення юрисдикції та застосовного права;

по-друге, **технічні ризики, зокрема,** помилки в коді (bug-и), які можуть призвести до неправомірного виконання; неможливість зміни умов після запуску (immutable nature); кіберзагрози та злам смарт-контрактів;

по-третє, **проблеми доказування, в тому числі:** складність використання коду як доказу в суді; необхідність спеціальних знань для оцінки правомірності виконання.

В межах питання про існування **конфлікту із класичними принципами приватного права, можна виділити:** відсутність гнучкості у зміні умов договору; складність врахування волі сторін поза межами коду; обмеження принципу свободи договору у разі технічних обмежень.

Для ефективної інтеграції смарт-контрактів у корпоративні правовідносини доцільно:

по-перше, забезпечити **нормативне врегулювання**: закріплення поняття смарт-контракту на законодавчому рівні; визначення його юридичної сили та умов дійсності; гармонізація з правом ЄС;

по-друге, використання **«гібридних» моделей договорів, що включає** поєднання традиційного текстового договору та смарт-контракту; використання смарт-контракту як механізму виконання зобов'язань;

по-третє, **розвиток судової практики, а саме**: формування підходів до оцінки смарт-контрактів як доказів; залучення експертів у сфері ІТ;

по-четверте, забезпечення **технічної стандартизації, в тому числі** розробка стандартів безпечного програмування; аудит смарт-контрактів перед їх використанням;

по-п'яте, **підвищення правової та цифрової грамотності, а саме**: підготовка юристів нового покоління та міждисциплінарний підхід (погляд права та інформаційних технологій як єдиної системи).

Отже, смарт-контракти мають значний потенціал для модернізації корпоративних правовідносин у межах приватного права. Вони здатні підвищити ефективність, прозорість та автоматизацію корпоративного управління. Водночас їх широке впровадження потребує комплексного підходу, що включає нормативне врегулювання, технічну стандартизацію та адаптацію правозастосовної практики.

Майбутнє смарт-контрактів у корпоративному праві залежить від здатності правової системи інтегрувати інновації без порушення базових принципів приватного права.

Список використаних джерел:

1. Бєрвєно С. М. Правова природа смарт-контрактів у системі договірних зобов'язань: виклики для цивільного законодавства. *Український політико-правовий дискурс*. 2025. Вип. 13. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.16731799>

2. Давидова І. В. Місце смарт-контрактів серед цивільно-правових договорів. *Часопис цивілістики*. 2022. Вип. 46. С. 46-51.

3. Кривенко Ю. В. Щодо поняття та ознак смарт-контракту. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2023. № 64. С. 80-83. URL: <https://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc64/16.pdf>

4. Мічурін Є. Смарт-контракти в приватному праві. *Форум права*. 2025. № 81(1). С. 53-59. URL: https://forumprava.pp.ua/files/053-059-2025-1-FP-Michurin_8.pdf

5. Мусяй О. І. Застосування технології блокчейн та смарт-контрактів в публічному адмініструванні: виклики та можливості для правового регулювання. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. Вип. 5. Ч. 2. С. 240-247.

6. Некіт К. Переваги та недоліки смарт-контрактів як підстав виникнення права власності. *Вісник НТУУ «КПІ»*. 2020. № 3 (47). С. 101-105. URL: <https://visnyk-psp.kpi.ua/article/view/229494/228501>

7. Цимбалюк А. І. Правові погляди на технології блокчейну та смарт-контрактів в українській правовій системі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2025. Вип. 90. Ч. 3. С. 426-432. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2025/09/64-1.pdf>

8. Шевченко Е. Smart contracts у статутному капіталі: фантастика чи реальність. *Юридична газета*. 2025. № 7(795). URL: <https://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/smart-contracts-u-statutnomu-kapitali-fantastika-chi-realnist-2025.html>

Ключові слова: смарт-контракт, корпоративні правовідносини, приватне право, blockchain, цифровізація, корпоративне управління.

Key words: smart contract, corporate legal relations, private law, blockchain, digitalization, corporate governance.

Сафончик Оксана Іванівна

Національний університет «Одеська юридична академія»,

професор кафедри приватного права,

доктор юридичних наук, професор

ДО ПИТАННЯ ПРИПИНЕННЯ СПІЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ПОДРУЖЖА НА НЕРУХОМО МАЙНО ТА ОБ'ЄКТИ НЕЗАВЕРШЕНОГО БУДІВНИЦТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Повномасштабна збройна агресія російської федерації проти України суттєво трансформувала як фактичні підстави виникнення, здійснення та припинення права власності, так і процесуально-правові механізми його захисту. Особливої складності в умовах воєнного стану набувають правовідносини щодо припинення спільної сумісної власності подружжя на нерухоме майно, зокрема у випадках його знищення, пошкодження, втрати доступу до нього, розташування на тимчасово окупованих територіях, а також щодо об'єктів незавершеного будівництва, правовий режим яких у сімейних і речових правовідносинах тривалий час залишався дискусійним [1; 3].

Відповідно до ст. 60, 61, 69, 70, 71 Сімейного кодексу України майно, набуте подружжям за час шлюбу, належить їм на праві спільної сумісної власності, а дружина та чоловік мають право на його поділ незалежно від розірвання шлюбу. При цьому частки подружжя є рівними, якщо інше не встановлено домовленістю або законом [2]. У цивільно-правовому вимірі такі положення кореспондують із приписами ст. 364, 367, 372 Цивільного кодексу України щодо поділу спільного майна, виділу частки та презумпції рівності часток співвласників [3].